

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרנליים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ה, 2015
מספר השאלון: 133,001106

תנ"ך

יחידת הלימוד השלישית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – (20x3) – 60 נקודות
פרק שני – (20x2) – 40 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתוב ולפסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (60 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שלוש מן השאלות 1-4.
 בכל שאלה שבחרת, ענה על שניים מן הסעיפים א-ג.
 (לכל סעיף — 10 נקודות; סה"כ לכל שאלה — 20 נקודות)

1. קרא במדבר, י"א, 1-22.

א וַיְהִי הָעַם כַּמְתֵּאֲנָנִים רַע בְּאוֹנֵי הָהָר וַיִּשְׁמַע הָהָר וַיַּחֲדֹר אָפוֹ
 ב וַתִּבְעֶר־בָּם אֵשׁ הָהָר וַתֹּאכַל בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה: וַיִּצְעַק הָעַם
 ג אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל־הָהָר וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ: וַיִּקְרָא שֵׁם־
 ד הַמָּקוֹם הַהוּא תִּבְעֶרָה כִּי־בִעֶרָה בָּם אֵשׁ הָהָר: וְהֵאֱסַפְסֹף
 ה אֲשֶׁר בִּקְרָבֹה הַתְּאוּוֹ תֵּאוּוֹה וַיֵּשְׁבוּ וַיִּבְכּוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ
 ו הַמִּי יֹאכְלֵנוּ בֶּשֶׂר: זָכַרְנוּ אֶת־הַדָּגָה אֲשֶׁר־נֹאכַל בַּמִּצְרַיִם חֲנָם
 וְאֶת הַקִּשְׁאִים וְאֶת הָאֲבִטָּחִים וְאֶת־הַחֲצִיר וְאֶת־הַבְּצִלִּים
 ו וְאֶת־הַשּׁוּמִים: וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ יִבְשֶׁה אֵינן כָּל בְּלֹתֵי אֶל־הַמָּן
 ז עֵינֵינוּ: וְהַמָּן כְּזֶרַע־גֶּד הוּא וְעֵינֵנוּ כְּעֵינן הַבְּדֹלָח: שָׂטֹו הָעַם
 ח וּלְקָטֹו וַטַּחְנוּ בְּרַחִים אוֹ דָבָו בַּמִּדְבָּר וּבְשָׁלוֹ בַּפְּרוֹר וַעֲשׂוּ אֹתֹו
 ט עֲגוֹת וְהִיָּה טַעֲמוֹ כְּטַעַם לֶשֶׁד הַשָּׁמֶן: וּבִרְדַת הַטֵּל עַל־הַמַּחֲנֶה
 י לַיְלָה יִרְדַּ הַמָּן עֲלֵיו: וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת־הָעַם בֹּכֶה לַמִּשְׁפָּחֹתָיו
 יא אִישׁ לַפֶּתַח אֹהֶלוֹ וַיַּחֲדֹר אַף הָהָר מְאֹד וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רַע: וַיֹּאמֶר
 יב מֹשֶׁה אֶל־הָהָר לָמָּה תִּרְעַת לַעֲבֹדְךָ וּלְמָּה לֹא־מִצַּתִּי חֵן בְּעֵינֶיךָ
 יג לָשׂוּם אֶת־מִשְׁאֵל כָּל־הָעַם הַזֶּה עָלַי: הֲאֵנֹכִי הָרִיתִי אֶת כָּל־הָעַם
 יד הַזֶּה אִם־אֵנֹכִי יִלְדֵתִיהוּ כִּי־תֹאמַר אֵלַי שֹׂאֵהוּ בַחֲיוֹן כֹּאֲשֶׁר
 טו יִשָּׂא הָאֱמֹן אֶת־הַיֶּנֶק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעַת לֵאבֹתָיו:
 יז מֵאֵינן לֹו בֶּשֶׂר לַתֵּת לְכָל־הָעַם הַזֶּה כִּי־יִבְכּוּ עָלַי לֹא־מֹד תִּנְהַד
 יח לָנוּ בֶּשֶׂר וְנֹאכְלָה: לֹא־אוּכַל אֲנִי לְבִדִּי לְשֹׂאת אֶת־כָּל־הָעַם
 טז הַזֶּה כִּי כָבֵד מִמּוֹנִי: וְאִם־כִּכָּה וְאִתֵּעֲשֶׂה לִּי הַרְגֵנִי נָא הֲרֵג אִם־
 מִצַּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְאֶל־אַרְאָה בְּרַעֲתִי:

טו וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה אֶסְפֶּה־לִּי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר יָדַעְתָּ כִּי־הֵם זִקְנֵי הָעָם וְשִׁטְרֵיו וְלִקְחָתָא אִתָּם אֶל־אֶהֱלֵךְ
 יו מוֹעֵד וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ: וַיְרַדְתִּי וְדִבַּרְתִּי עִמָּךְ שָׁם וְאֶצְלָתִי
 מִן־הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשָׁמַתִּי עֲלֵיהֶם וְנִשְׂאוּ אִתְּךָ בְּמִשְׁאֵה
 יח הָעָם וְלֹא־תִשָּׂא אֶתְּהָ לְבַדְּךָ: וְאֶל־הָעָם תֹּאמַר הִתְקַדְּשׁוּ
 לַמֶּחֶד וְאֶכְלֶתֶם בָּשָׂר כִּי בִכְיֹתֶם בְּאוֹנֵי ה' לֵאמֹר מִי יֵאכְלֵנוּ
 בָּשָׂר כִּי־טוֹב לָנוּ בְּמִצְרַיִם וְנָתַן ה' לָכֶם בָּשָׂר וְאֶכְלֶתֶם:
 יט לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן וְלֹא יוֹמִים וְלֹא חֲמִשָּׁה יָמִים וְלֹא
 כ עֶשְׂרֵה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרִים יוֹם: עַד חֲדָשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר־
 יֵצֵא מֵאִפְכֶם וְהָיָה לָכֶם לְזָרָא יַעַן כִּי־מֵאִסְתֶּם אֶת־ה'
 אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וְתִבְכוּ לִפְנֵי לֵאמֹר לָמָּה זֶה יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם:
 כא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה שִׁשְׁ־מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי הָעָם אֲשֶׁר אֲנִי בִקְרָבוֹ
 כב וְאַתָּה אָמַרְתָּ בָּשָׂר אֶתֶן לָהֶם וְאֶכְלוּ חֲדָשׁ יָמִים: הֲצֵאֵן וּבִקְדָה
 יִשְׁחַט לָהֶם וּמִצֵּא לָהֶם אִם אֶת־כָּל־דְּגֵי הַיָּם יֵאֱסָף לָהֶם וּמִצֵּא
 לָהֶם:

ענה על שניים מן הסעיפים א-ג.

קרא פסוקים 1-3 ופסוקים 4-15 בקטע שלפניך.

א. יש הטוענים כי מפסוקים אלה אפשר ללמוד על שינוי ביחס של משה לעם.

האם אתה מסכים עם טענה זו? נמק, ובסס את דבריך על הכתוב.

ב. קרא פסוקים 4-10 בקטע שלפניך.

(1) הבא מפסוקים 4-6 שני פרטים היכולים להסביר את הסיבה לתלונת העם,

והסבר אותם. (6 נקודות)

(2) יש הטוענים שהנאמר בפסוקים 7-9 נועד להצדיק את תגובת ה' ומשה בפסוק 10.

הסבר טענה זו. (4 נקודות)

ג. קרא פסוקים 18-22 בקטע שלפניך.

(1) הסבר את התגובה של משה על הפתרון של ה' למצוקת העם. בסס את הסברך

על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קרא גם שמות, ט"ז, 2-4, 13-15.

האם ההשוואה בין הנאמר ב**במדבר**, י"א, 18-22 בקטע שלפניך לנאמר

ב**שמות**, ט"ז, 2-4, 13-15 מצדיקה את התגובה של משה שהסברת בתת-סעיף (1)?

נמק. (6 נקודות)

2. קרא דברים, ל"ד.

וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעֲרֵבֶת מוֹאָב אֶל־הַר נָבוֹ
 רֹאשׁ הַפְּסָגָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יַרְחוֹ וַיִּרְאֶהוּ ה' אֶת־כָּל־הָאָרֶץ
 אֶת־הַגֹּלְעָד עַד־דָּן: וְאֵת כָּל־נַפְתָּלִי וְאֶת־אָרֶץ אֲפֵרַיִם וּמְנַשֶּׁה
 וְאֵת כָּל־אָרֶץ יְהוּדָה עַד הַיַּם הָאֲחֵרֹן: וְאֵת הַנֶּגֶב וְאֵת הַכּוֹכָב
 בִּקְעַת יַרְחוֹ עַד הַתְּמָרִים עַד־צֶעַר: וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי זֶאת
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹרָהֶם לִיצְחָק וְלִיעֲקֹב לֵאמֹר לְזֶרְעֶךָ
 אֶתְנַנֶּה הָרְאִיתִיךָ בְּעֵינֶיךָ וְשָׂמָה לֹא תַעֲבֹד: וַיִּמַּת שֵׁם מֹשֶׁה
 עֲבָד־ה' בְּאָרֶץ מוֹאָב עַל־פִּי ה': וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִל בְּאָרֶץ
 מוֹאָב מִזֶּה בֵּית פְּעוֹר וְלֹא־יָדַע אִישׁ אֶת־קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
 וּמֹשֶׁה בֶן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בָּמָתוֹ לֹא־כָּהָתָה עֵינָיו וְלֹא־
 נָס לַחֹה: וַיָּבֹכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה בְּעֲרֵבֶת מוֹאָב שְׁלֹשִׁים
 יוֹם וַיִּתְּמוּ יָמָיו בְּכִי אֲבֵל מֹשֶׁה: וַיְהִי־שָׁע בְּדָנוּן מְלֹא רוּחַ חֲכָמָה
 כִּי־סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת־יָדָיו עָלָיו וַיִּשְׁמְעוּ אֱלֹהֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ
 כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה: וְלֹא־קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל
 כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדְעוּ ה' פְּנִים אֶל־פְּנִים: לְכָל־הָאֲתָת וְהַמוֹפְתִים
 אֲשֶׁר שָׁלַח ה' לַעֲשׂוֹת בְּאָרֶץ מִצְרַיִם לַפְּרָעָה וּלְכָל־עַבְדָּיו
 וּלְכָל־אֲרָצוֹ: וּלְכָל־הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכָל־הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר
 עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל:

ענה על שניים מן הסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 1-4 בקטע שלפניך, וגם שמות, ג', 16-17.

יש מי שרואה בדברים הנאמרים בפסוקים 1-4 בקטע שלפניך ביטוי של חסד שעשה ה' עם משה, ויש מי שרואה בהם ביטוי לכישלון השליחות של משה. הסבר את שתי הפרשנויות האלה, ובסס אותן על הכתובים.

ב. על פסוק 5 נאמר בתלמוד: ויש אומרים: לא מת משה. (תלמוד בבלי, סוטה יג, ע"ב)

(1) הבא מן הקטע שלפניך רמז אחד שיכול לבסס דברים אלה, וראה אחת השוללת אותם.

הסבר את דבריך. (6 נקודות)

(2) מדוע לדעתך הפרטים בנוגע למות משה ולמקום קבורתו נותרו מעורפלים?

הסבר את דבריך. (4 נקודות)

ג. קרא פסוקים 10-12 בקטע שלפניך.

הסבר כיצד כל אחד מן הפסוקים האלה מבטא היבט אחר במפעל חייו של משה.

שים לב: המשך הבחינה בעמוד 6.

א ויהי כאשר שב שאול מאחרי פלשתים
 ב ויגדו לו לאמר הנה דוד במדבר עין גדי: ויקח
 שאול שלשת אלפים איש בחור מפל-ישראל וילך לבקש
 ג את-דוד ואנשיו על-פני צורי היעלים: ויבא אל-גדרות הצאן
 ד על-הדרך ושם מערה ויבא שאול להסך את-רגליו ודוד
 וּאֲנָשָׁיו בִּירְפְתֵי הַמְעָרָה יֹשְׁבִים: ויאמרו אנשי דוד אליו הנה
 היום אשר-אמר ה' אליך הנה אנכי נתן את-איביך בידך
 וְעָשִׂיתָ לוֹ כְּאֲשֶׁר יִטֵּב בְּעֵינֶיךָ ויקם דוד ויכרת את-כַּנְפֵי-
 הַמְּעִיל אֲשֶׁר-לְשָׁאוֹל פִּלְט: ויהי אחרי-כן ויך לב-דוד אתו
 וְעַל אֲשֶׁר כָּרַת אֶת-כַּנְּףֵי אֲשֶׁר לְשָׁאוֹל: ויאמר לאנשיו חלילה
 ז לִי מֵה' אִם-אֶעֱשֶׂה אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה לְאֲדֹנָי לְמֹשִׁיחַ ה':
 ח לִשְׁלַח יָדַי בּוֹ כִּי-מֹשִׁיחַ ה' הוּא: וישפע דוד את-אנשיו
 בַּדְּבָרִים וְלֹא נָתַנְס לָקִוּם אֶל-שָׁאוֹל וּשְׁאוֹל קָם מִהַמְּעָרָה
 ט וַיֵּלֶךְ בַּדֶּרֶךְ: ויקם דוד אחרי-כן ויצא מן המערה
 וַיִּקְרָא אַחֲרֵי-שָׁאוֹל לְאֹמֵד אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ וַיִּבֶט שָׁאוֹל אַחֲרָיו
 י וַיִּקַּד דָּוִד אֶפְסִים אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ: ויאמר דוד לשאול למה
 יִתְשַׁמַּע אֶת-דְּבָרַי אִדָּם לְאֹמֵר הִנֵּה דָוִד מִבְּקִשׁ רַעְתֶּךָ: הִנֵּה
 יא הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ עֵינֶיךָ אֶת אֲשֶׁר-נָתַנְךָ ה' הַיּוֹם בְּיָדִי
 בַּמְּעָרָה וְאָמַר לְהִרְגֶךָ וַתַּחַס עָלֶיךָ וְאָמַר לֹא-אֲשַׁלַּח יָדִי בְּאֲדֹנָי
 יב כִּי-מֹשִׁיחַ ה' הוּא: וַאֲבִי רָאָה גַם רָאָה אֶת-כַּנְּףֵי מְעִילְךָ בְּיָדִי
 יג כִּי בִכְרַתִּי אֶת-כַּנְּףֵי מְעִילְךָ וְלֹא הִרְגַתִּיךָ דַּע וְרָאָה כִּי אֵין בְּיָדִי
 יד רַעַה וּפָשַׁע וְלֹא-חַטָּאתִי לָךְ וְאַתָּה צָדָה אֶת-נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ:
 יו וּשְׁפֹט ה' בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּנְקַמְנִי ה' מִמֶּךָ וַיְדִי לֹא תִהְיֶה-בְּךָ:
 יז כְּאֲשֶׁר יֹאמֵר מִשַׁל הַקְּדָמָנִי מִרְשָׁעִים יֵצֵא רִשְׁעִי וַיְדִי לֹא
 יח תִּהְיֶה-בְּךָ: אַחֲרָי מִי יֵצֵא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַחֲרָי מִי אַתָּה רֹדֵף
 יט אַחֲרָי כְּלָב מֵת אַחֲרָי פָּרַעַשׁ אֶחָד: וְהִיָּה ה' לְדֹזָן וּשְׁפֹט בֵּינִי
 כ וּבֵינֶךָ וְרָא וַיִּרְבֵּ אֶת-רִיבִי וַיִּשְׁפֹּטֵנִי מִיָּדֶךָ: ויהיו
 כא כְּכֹלֹת דָּוִד לְדַבֵּר אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל-שָׁאוֹל וַיֹּאמֶר
 כב שָׁאוֹל הַקֵּלֶךְ זֶה בְּנֵי דָוִד וַיִּשָּׂא שָׁאוֹל קֶלֶו וַיִּבֶךְ: וַיֹּאמֶר אֶל-
 כג דָּוִד צַדִּיק אַתָּה מִמֶּנִּי כִּי אַתָּה גְּמַלְתָּנִי הַטּוֹבָה וְאֲנִי גְּמַלְתִּיךָ
 כד הַרְעָה: וְאַתָּה הִגַּדְתָּ הַיּוֹם אֶת אֲשֶׁר-עָשִׂיתָה אֵתִי טוֹבָה אֶת

איבך

מהמערה

ט אשר סגרני הַ בִּידֶךָ וְלֹא הִרְגַתְנִי: וְכִי־יִמְצֵא אִישׁ אֶת־
 אִיבּוֹ וְשָׁלְחוֹ בְּדֶרֶךְ טוֹבָה וְהָיָה יִשְׁלַמְךָ טוֹבָה תַּחַת הַיּוֹם הַזֶּה
 כ אשר עֲשִׂיתָה לִּי: וְעַתָּה הִנֵּה יָדַעְתִּי כִּי מֶלֶךְ תִּמְלוֹךְ וְקָמָה
 כא בִּידֶךָ מַמְלַכַת יִשְׂרָאֵל: וְעַתָּה הִשְׁבַּעָה לִּי בַּהֲאִסְתַּכְרִית
 כב אֶת־זִרְעֵי אַחֲרָי וְאִסְתַּשְׁמִיד אֶת־שְׁמֵי מִבֵּית אָבִי: וַיִּשְׁבַּע
 דוד לְשָׂאוֹל וַיֵּלֶךְ שָׂאוֹל אֶל־בֵּיתוֹ וְדָוִד וְאֲנָשָׁיו עָלוּ עַל־
 הַמִּצְוֵדָה:

ענה על שניים מן הסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 1-5 בקטע שלפניך, וגם **מלכים א, א' 1-4**.

קרא את המדרש שלפניך:

אמר רבי יוסי ברבי חנינא: כל המבונה את הבגדים סוף אינו נהנה מהם, שנאמר "והמלך דוד זקן בא בימים ויכסהו בגדים ולא יחם לו". (תלמוד בבלי, ברכות סב, ע"ב)

המדרש משמיע ביקורת כלפי דוד על התנהגותו המתוארת בקטע שלפניך משמואל א, כ"ד.

(1) מהי הביקורת, וכיצד שני הכתובים שקראת מסייעים למדרש להשמיע את הביקורת שלו? (6 נקודות)

(2) האם לדעתך הביקורת של המדרש כלפי דוד מוצדקת? נמק. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים 9-15 בקטע שלפניך.

יש הטוענים שבפסוקים אלה דוד מבטיח לשאול שאין לו כל כוונה רעה כלפיו, ויש הטוענים שבדבריו דוד מייחל למות שאול. הסבר כל טענה, ובסס אותה על הכתוב.

ג. קרא פסוקים 16-21 בקטע שלפניך.

בדברי שאול אל דוד יש שלושה רכיבים:

— הכאה על חטא

— השלמה עם הגורל שניבא לו שמואל כי מלכותו לא תימשך אחרי מותו

— בקשה

ציין את הפסוקים שבהם נזכר כל אחד מרכיבים אלה, והסבר כל רכיב.

ויהי
 רֶעֶב בַּיָּמֵי דָּוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיִּבְקֶשׂ דָּוִד אֶת־
 פְּנֵי ה' וַיֹּאמֶר ה' אֶל־שָׁאוּל וְאֶל־בֵּית
 הַדְּמוּיִם עַל אֲשֶׁר־הִמִּית אֶת־הַגִּבְעֹנִים: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ
 לַגִּבְעֹנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְהַגִּבְעֹנִים לֹא מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָמָּה כִּי
 אִם־מִיַּתֵּר הָאֹמְדֵי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁפְּעוּ לָהֶם וַיִּבְקֶשׂ שָׁאוּל
 לְהַכְתֵּם בְּקִנְאָתוֹ לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיהוּדָה: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
 הַגִּבְעֹנִים מָה אַעֲשֶׂה לָכֶם וּבְמָה אֲכַפֵּר וּבְרַכּוּ אֶת־נַחֲלַת
 ה': וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעֹנִים אֵין־לִי כֶסֶף וְהֵב עִם־שָׁאוּל וְעִם־
 בֵּיתוֹ וְאֵין־לָנוּ אִישׁ לְהַמִּית בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר מִזֶּה־אַתֶּם
 אֹמְרִים אַעֲשֶׂה לָכֶם: וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הַאִישׁ אֲשֶׁר כָּלָנוּ
 וְאֲשֶׁר דָּמָה־לָנוּ נִשְׁמְדָנוּ מִהַתִּיצֵב בְּכָל־גִּבְלֵי יִשְׂרָאֵל: יִנְתֵן־
 לָנוּ שִׁבְעָה אַנְשִׁים מִבְּנֵי וְהוֹקְעָנוּם ל': ה' בַּגִּבְעָת שָׁאוּל בַּחִיר
 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲנִי אֲתָן: וַיַּחְמַל הַמֶּלֶךְ עַל־
 מִפְּיִבְשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל עַל־שִׁבְעַת ה' אֲשֶׁר בִּינְתָם
 בֵּין דָּוִד וּבֵין יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל: וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת־שֵׁנֵי בְנֵי
 רִצְפָּה בַת־אִיָּה אֲשֶׁר יָלְדָה לְשָׁאוּל אֶת־אֲרַמְנֵי וְאֶת־
 מִפְּבִשֶׁת וְאֶת־חַמְשַׁת בְּנֵי מִיכַל בַת־שָׁאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה
 לְעִדְרֵיָאֵל בֶּן־בְּרִזְלֵי הַמֹּחֲלָתִי: וַיִּתְּנֵם בְּיַד הַגִּבְעֹנִים וַיִּקְיַעֵם
 בַּהַר לִפְנֵי ה': וַיִּפְּלוּ שִׁבְעָתַיִם יַחַד וְהֵם הִמְתּוּ בַיָּמִי קִצִּיר
 בְּרֵאשִׁיטִים תַּחֲלַת קִצִּיר שְׁעָרִים: וַתִּקַּח רִצְפָּה בַת־אִיָּה אֶת־
 הַשֶּׁקֶט וַתִּטְּהוּ לָהּ אֶל־הַצֹּר מִתַּחֲלַת קִצִּיר עַד נִתְּן־מַיִם
 עֲלֵיהֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־נִתְּנָה עוֹף־הַשָּׁמַיִם לִנְוֹחַ עֲלֵיהֶם יוֹמָם
 וְאֶת־חַיִּת הַשָּׂדֶה לַיְלָה: וַיַּגֵּד לְדָוִד אֶת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה רִצְפָּה
 בַת־אִיָּה פִּלְגֵשׁ שָׁאוּל: וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל
 וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵאֵת בְּעָלֵי יָבִישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר
 גָּנְבוּ אֹתָם מִרְחֹב בֵּית־שֵׁן אֲשֶׁר תְּלוּם שֵׁם הַפְּלִשְׁתִּים
 בְּיוֹם הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים אֶת־שָׁאוּל בְּגִלְבָּעַ: וַיַּעַל מִשָּׁם אֶת־
 עַצְמוֹת שָׁאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וַיֹּאסְפוּ אֶת־עַצְמוֹת
 הַמּוֹקְעִים: וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹת־שָׁאוּל וַיהוֹנָתָן בְּנוֹ בְּאֶרֶץ
 בְּנֵימֵן בְּצִלְעַת בְּקִבְרֵי קִישׁ אֲבִיו וַיַּעֲשׂוּ כָל אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ
 וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים לְאֶרֶץ אַחֲרֵי־כֵן:

לָנוּ

יִתֵן

שִׁבְעָתַיִם
 וְהֵמָּה
 בַּתַּחֲלַת

תְּלוּם שְׁמָה
 פְּלִשְׁתִּים

ענה על שניים מן הסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 1-6 בקטע שלפניך.

יש הטוענים, על פי המסופר בפסוקים אלה, שדוד פעל כראוי, ויש הטוענים שדוד פעל שלא כראוי.

בסס כל אחת מן הטענות על הכתוב, והסבר את דבריך.

ב. בפסוק 10 כתוב "עד נִתַּךְ מים עליהם", ובפסוק 14 כתוב "וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים לְאַרְצָךְ אַחֲרַי כֵּן".

בין שני פסוקים אלה יש לכאורה סתירה.

הסבר את הסתירה לכאורה, והבא פתרון אחד לסתירה שהסברת.

ג. (1) קרא פסוק 8 בקטע שלפניך וגם **שמואל ב**, ו', 23.

מהי הסתירה בין המסופר בשני פסוקים אלה? (4 נקודות)

(2) יש הטוענים שבפסוק 8 בקטע חל שיבוש.

קרא גם **שמואל א**, י"ח, 19.

מהו השיבוש האפשרי על פי פסוק זה? (6 נקודות)

פרק שני (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שתיים מן השאלות 5-7 (לכל שאלה — 20 נקודות).

5. קרא דברים, ג', 29-23; שמואל א, כ"ג, 6-17.

דברים, ג', 29-23

כג וְאֶת־חַנּוּן אֱלֹהֵינוּ בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר:
 כד אֲדַנִּי הָאֱלֹהִים הַחֲלוּת לְהִרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גְּדֻלָּתְךָ וְאֶת־
 יְדֵךְ הַחֲזִיקָה אֲשֶׁר מִיֵּאֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כַּמַּעֲשִׂיךָ
 כה וּכְגִבּוֹרֶיךָ: אֶעֱבְרֶהנָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
 כו הַיַּרְדֵּן הַהַר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבֵּנוּ: וַיַּתְּעֶבֶר הָאֱלֹהִים בְּלִמְעַנְכֶם
 ז' וְלֹא שָׁמַע אֵלַי וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֵלַי רַב־לֶךָ אֶל־תּוֹסֵף דְּבַר אֵלַי
 ח' עוֹד בְּדַבַּר הַזֶּה: עֲלֶה וְרֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֵׂא עֵינֶיךָ יָמָה וְצַפְנָה
 ט' וְתִימְנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְּעֵינֶיךָ כִּי־לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה:
 כ' וְצֹו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחִזְקֵהוּ וְאִמְצָהוּ כִּי־הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעַם הַזֶּה:
 כ"א וְהוּא יִנְחִיל אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה: וְנָשַׁב בְּגִיַּת מוֹל
 בֵּית פְּעוֹד:

שמואל א, כ"ג, 6-17

א וַיְהִי בְּבֹרֶךְ אַבְיָתָר בֶּן־
 ב' אַחִימֶלֶךְ אֶל־דָּוִד קַעֲלִיָּה אֶפֶוד יָרַד בְּיָדוֹ: וַיִּגְדַּל לְשֹׁאֵל כִּי־בֹא
 ג' דָּוִד קַעֲלִיָּה וַיֹּאמֶר שֹׁאֵל נִבְרַח אֹתוֹ אֱלֹהִים בְּיָדֵי כִי נִסְגַּר
 ד' לָבוֹא בְּעִיר דִּלְתַיִם וּבְרִיחַ: וַיִּשְׁמַע שֹׁאֵל אֶת־כָּל־הָעַם
 ה' לְמַלְחָמָה לְרִדְתַּי קַעֲלִיָּה לְצוֹר אֶל־דָּוִד וְאֶל־אֲנָשָׁיו: וַיִּדַּע דָּוִד
 ו' כִּי עָלְיוֹ שֹׁאֵל מַחְרִישׁ הַרְעָה וַיֹּאמֶר אֶל־אַבְיָתָר הַכֹּהֵן
 ז' הַגִּישָׁה הָאֶפֶוד: וַיֹּאמֶר דָּוִד הָאֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל
 ח' שָׁמַע שָׁמַע עַבְדְּךָ כִּי־מִבְקֵשׁ שֹׁאֵל לָבוֹא אֶל־קַעֲלִיָּה
 ט' לְשַׁחַת לְעִיר בְּעִבּוּרֵי: הִיִּסְגַּרְנִי בְּעֵלִי קַעֲלִיָּה בְּיַד הַיַּרְדֵּן
 י' שֹׁאֵל כִּאֲשֶׁר שָׁמַע עַבְדְּךָ הָאֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל הַגִּדְנָא
 י"א לְעַבְדְּךָ וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים יָרַד: וַיֹּאמֶר דָּוִד הִיִּסְגַּרוּ
 י"ב בְּעֵלִי קַעֲלִיָּה אֹתִי וְאֶת־אֲנָשָׁי בְּיַד שֹׁאֵל וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים
 י"ג יִסְגַּרוּ: וַיִּקַּם דָּוִד וְאֲנָשָׁיו כְּשֵׁש־מֵאוֹת אִישׁ
 י"ד וַיֵּצְאוּ מִקַּעֲלָה וַיִּתְּהַלְכוּ בָּאָשֶׁר יִתְּהַלְכוּ וּלְשֹׁאֵל הַגִּדְנָא כִּי־נִמְלַט

יד דָּוִד מִקְעִילָהּ וַיַּחְדֵּל לָצֵאת: וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמְדָּבָר בַּמִּצְדֹּת וַיֵּשֶׁב
 בַּהָר בַּמְדָּבָר-זִיף וַיִּבְקֶשְׁהוּ שְׂאוֹל כָּל-הַיָּמִים וְלֹא-נִתְּנָה אֱלֹהִים
 טו בִּידָו: וַיֵּרָא דָּוִד כִּי-יֵצֵא שְׂאוֹל לְבַקֵּשׁ אֶת-נַפְשׁוֹ וְדָוִד בַּמְדָּבָר-
 טז זִיף בַּחֲדָשָׁה: וַיִּקַּם יְהוֹנָתָן בֶּן-שְׂאוֹל וַיִּלֶךְ אֶל-
 יז דָּוִד חֲדָשָׁה וַיַּחֲזֵק אֶת-יָדוֹ בְּאֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 ח כִּי לֹא תִמְצָאֲךָ יַד-שְׂאוֹל אָבִי וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל-יִשְׂרָאֵל
 וַאֲנֹכִי אֶהְיֶה-לְךָ לְמִשְׁנָה וְגַם-שְׂאוֹל אָבִי יִדַּע כֵּן:

א. בשני הקטעים המנהיג פונה אל ה'.

(1) מהו ההבדל בין הדרך שבה משה מתקשר עם ה' ובין הדרך שבה דוד מתקשר עם ה'?

(6 נקודות)

(2) קרא גם במדבר, י"ב, 6-8.

על פי פסוקים אלה, הסבר מדוע כל אחד מן המנהיגים האלה מתקשר עם ה' בדרך שונה.

(6 נקודות)

ב. קרא את הקטע מדברים, ג' שלפניך ואת שמואל א, כ"ג, 14-17 שלפניך.

בכל אחד מן הקטעים שלפניך נמסרת הודעה בנוגע להעברת ההנהגה.

(1) ציין מי הוא המודיע בכל אחד מן הקטעים. (2 נקודות)

(2) בכל אחד מן הקטעים נדרשת אחת הדמויות לוותר.

הסבר טענה זו, ובסס אותה על הכתוב. (6 נקודות)

6. קרא שמואל ב, כ"ג, 15-17; שמות, ט"ו, 22-26.

שמואל ב, כ"ג, 15-17

טו וַיִּתְּאוּהוּ דָּוִד וַיֹּאמֶר מִי יִשְׁקֶנִי מֵיִם

טז מִבְּאֵר בַּיִת־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשְּׂעִיר: וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים

בְּמַחְנֵה פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ־מֵיִם מִבְּאֵר בַּיִת־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשְּׂעִיר

וַיִּשְׂאוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־דָּוִד וְלֹא אָבָה לְשִׁתּוֹתָם וַיִּסַּךְ אֹתָם

יז לַיהוָה: וַיֹּאמֶר חֲלִילָה לִּי הַיְהוָה מַעֲשֵׂתִי זֹאת הֲדָם הָאֲנָשִׁים

הַהֲלֹכִים בְּנַפְשׁוֹתָם וְלֹא אָבָה לְשִׁתּוֹתָם אֱלֹהֵי עֲשׂוֹ שְׁלֹשֶׁת

הַגִּבּוֹרִים:

שמות, ט"ו, 22-26

כב וַיִּסַּע

כג מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵיַם־סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל־מִדְבַּר־שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת

כד יָמִים בְּמִדְבַּר וְלֹא־מָצְאוּ מַיִם: וַיָּבֹאוּ מִדְּרָתָהּ וְלֹא יָבִילוּ לְשִׁתּוֹת

כה מֵיִם מִמְּדֵיָה כִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָהּ מְרָה: וַיֵּלְכוּ

כו הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַה־נִּשְׁתָּהּ: וַיִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיֹּרְהוּ

כז הַיָּם עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמָּתְקוּ הַמַּיִם שֶׁשׁ שָׁם לֹו חֶק

כח וּמִשְׁפַּט וְשֵׁם נִסְהוּ: וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְהוָה

כט אֱלֹהֶיךָ וְהִיָּשֶׁר בְּעֵינֶיךָ תַעֲשֶׂה וְהִאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתַי וְשָׁמַרְתָּ כָּל־

דְּבָרֵי חֻקֵּי כָל־הַמִּחְלָה אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי בְּמִצְוֵיִם לְאֲנָשִׁים עֲלֶיךָ כִּי

לֹא־אָשִׁים עֲלֶיךָ כִּי־

אֲנִי יְהוָה רִפְאֵךְ:

א. קרא שמואל ב, כ"ג, 15-17 שלפניך.

(1) קרא את פירוש רד"ק לפסוקים 16-17.

שהיה חושב בנפשו: אילו שתה אותם כאילו שתה דמם, כי בנפשותם הביאום.

על פי הפירוש של רד"ק, מדוע לא שתה דוד את המים שכל כך רצה בהם?

(6 נקודות)

(2) כיצד מצטיירת דמותו של דוד המנהיג בעקבות הסירוב שלו לשתות את המים?

בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

ב. קרא גם שמות, ט"ו, 22-26 שלפניך.

(1) יש הטוענים שבקטע זה משה אינו קשוב לצורכי העם.

בסס טענה זו על שתי ראיות מן הכתוב. (6 נקודות)

(2) איך לדעתך היה דוד נוהג, אילו העם בהנהגתו היה נקלע למצוקה דומה? נמק.

(2 נקודות)

7. קרא שמואל ב, י"ג, 7-1; 19-27; 30-33.

שמואל ב, י"ג, 7-1

א ויהי
 ב אחרי־כֵּן וּלְאַבְשָׁלוֹם בֶּן־דָּוִד אַחֻזַת יָפֶה וְשִׁמְהָ תָמָר וַיְהִי אִתָּהּ
 ג אֲמִנּוֹן בֶּן־דָּוִד: וַיֵּצֵר לְאַמְנּוֹן לְהַתְחַלּוֹת בַּעֲבוּר תָּמָר אַחֲתוֹ
 ד כִּי בַת־לֵוָה הִיא וַיִּפְלֵא בְעֵינָיו אֲמִנּוֹן לַעֲשׂוֹת לָהּ מֵאוֹמֶה:
 ה וּלְאַמְנּוֹן רָע וְשָׂמוֹ יוֹנָדָב בֶּן־שִׁמְעָה אַחֵי דָוִד וַיּוֹנָדָב אִישׁ
 וְחָכָם מְאֹד: וַיֹּאמֶר לוֹ מְדוּעַ אַתָּה כָּכָה דָל בֶּן־הַמֶּלֶךְ בַּפֶּקֶד
 וְהָיָה לְהוֹא תִגִּיד לִי וַיֹּאמֶר לוֹ אֲמִנּוֹן אֶת־תָּמָר אַחֻזַת
 ז אַבְשָׁלֹם אַחֵי אֲנִי אֶהֱבֶה: וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָדָב שָׁכַב עַל־מִשְׁכַּבְךָ
 ח וְהִתְחַל וּבֹא אֲבִיךָ לְדַאוֹתְךָ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו תְּבֹא נָא תָמָר
 ט אַחֻזַתִּי וְתִבְרַנִּי לֶחֶם וְעָשִׂתָה לְעֵינַי אֶת־הַבְּרִיָּה לְמַעַן אֲשֶׁר
 י אֶרְאֶה וְאֶכְלֹתִי מִיָּדָה: וַיִּשְׁכַּב אֲמִנּוֹן וַיִּתְחַל וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ
 יא לְדַאוֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֲמִנּוֹן אֶל־הַמֶּלֶךְ תְּבֹא־נָא תָמָר אַחֻזַתִּי
 יב וְתִלַּבֵּב לְעֵינַי שְׁתֵּי לֶבָבוֹת וְאִבְרָה מִיָּדָה: וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־
 יג תָּמָר הַבִּיתָה לֵאמֹר לְכִי נָא בֵּית אֲמִנּוֹן אַחִיךָ וְעָשִׂי־לוֹ
 יד הַבְּרִיָּה:

שמואל ב, י"ג, 19-27

טו וַתִּקַּח תָּמָר אֵפֶר עַל־דַּאֲשָׁה
 טז וּכְתַנְתָּ הַפְּסִים אֲשֶׁר עָלֶיהָ קָרְעָה וּתְשֵׂם יָדָהּ עַל־דַּאֲשָׁה
 יז וְתִלַּךְ הַלֹּךְ וּזְעָקָה: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אַבְשָׁלוֹם אַחִיָּה הֲאֲמִינּוֹן
 יח אַחִיךָ הִיָּה עִמָּךְ וְעַתָּה אַחֻזַתִּי הַחֲרִישִׁי אַחִיךָ הוּא אֶל־תְּשִׁיתִי
 יט אֶת־לִבְךָ לְדַבֵּר הַזֶּה וְתִשָּׁב תָּמָר וְשִׁמְמָה בֵּית אַבְשָׁלוֹם
 כ אַחִיָּה: וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁמַע אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּחֲרֵ לוֹ
 כא מְאֹד: וְלֹא־דָבַר אַבְשָׁלוֹם עִם־אֲמִנּוֹן לְמַדְעַ וְעַד־טוֹב כִּי־
 כב שָׁנָא אַבְשָׁלוֹם אֶת־אֲמִנּוֹן עַל־דְּבַר אֲשֶׁר עָנָה אֶת תָּמָר
 כג אַחֻזַתוֹ: וַיְהִי לְשָׁנָתַיִם יָמִים וַיְהִי גִזְזִים לְאַבְשָׁלוֹם
 כד בְּבַעַל חֲצוֹר אֲשֶׁר עִם־אֶפְרַיִם וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם לְכָל־בְּנֵי
 כה הַמֶּלֶךְ: וַיָּבֵא אַבְשָׁלוֹם אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא גִזְזִים

כה לעבדך ילך-נא המלך ועבדיו עס-עבדך: ויאמר המלך אל-
 אבשלום אל-בני אל-נא גלך כלנו ולא נכבד עליך ויפריך-
 כו בו ולא-אבה ללכת ויברכהו: ויאמר אבשלום ולא ילך-
 נא אתנו אמנון אחי ויאמר לו המלך למה ילך עמך:
 כז ויפריך-בו אבשלום וישלח אתו את-אמנון ואת כל-בני
 המלך:

שמואל ב, י"ג, 30-33

ל ויהי המה בדרך והשמעה באה אל-דוד
 לאמר הנה אבשלום את-כל-בני המלך ולא-נותר מהם
 לא אחד: ויקם המלך ויקרע את-בגדיו וישכב
 לב ארצה וכל-עבדיו נצבים קרעי בגדים: ויען
 יונדב ובן-שמעה אחי-דוד ויאמר אל-יאמר אדני את כל-
 הנערים בני-המלך המיתו כי-אמנון לבדו מת פי-על-פי
 לג אבשלום היתה שימה מיום ענתו את תמר אחתו: ועתה
 אל-ישם אדני המלך אל-לבו דבר לאמר כל-בני המלך מתו
 פי-אם אמנון לבדו מת:

א. לשני הבנים של דוד, אמנון ואבשלום, היו תכניות שהיו עלולות לפגוע באחרים.

פרט מה הייתה התכנית של כל אחד מן הבנים. (8 נקודות)

ב. (1) הסבר כיצד היה דוד יכול למנוע את ביצוע התכנית של כל אחד מן הבנים.

(6 נקודות)

(2) מדוע לדעתך לא מנע דוד את ביצוע התכניות? הסבר את דבריך. (6 נקודות)

בהצלחה!